

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01516 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225/219 1152, el. p. smmin@smm.lt,
<http://www.smm.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091. Atsisk. sąsk.
LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

2021 - Nr.

I

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 15, 73 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 24¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – Ministerija) teikia Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 15, 73 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 24¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas), parengtą įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. gegužės 5 d. protokolinį sprendimą Nr. 23.

Lietuvos mokslo tarybos ir kitų institucijų peržiūra inicijuota įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, numatytą 1.7.2 veiksmą dėl studijų, mokslo ir inovacijų politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų: Studijų kokybės vertinimo centro, Lietuvos mokslo tarybos (toliau – LMT), Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros (toliau – MITA), Vyriausybės strateginės analizės centro atsakomybių peržiūros ir efektyvesnio jų funkcijų pasiskirstymo.

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad LMT savininko teises ir pareigas įgyvendinančia institucija būtų ne Lietuvos Respublikos Seimas, o Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimas ir LMT pavaldumo peržiūrėjimas leistų sustiprinti LMT, kaip politikos ekspertinę - patariamąją ir priemones administruojančią, ir finansuojančią instituciją. Tokiu būdu būtų užtikrintas efektyvesnis mokslo politikos įgyvendinimas, resursų sutelktumas ir paprastesnis bei greitesnis sprendimų priėmimo procesas. Siekiant užtikrinti institucijos teikiamų rekomendacijų, patarimų ir ekspertizių kokybę, nepriklausomumą ir įstatymų leidžiamosios institucijos dalyvavimą, siūloma jog pirmininką Vyriausybės teikimu skiria Seimas penkerių metų kadencijai ir užtikrinta, kad LMT patariamajai ir ekspertinei funkcijai vykdyti sudaromi Humanitarinių ir socialinių mokslų, Gamtos ir technikos mokslų ir Mokslo ir studijų strateginis politikos ekspertų komitetai.

Pažymėtina, kad siūlymas pakeisti LMT savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją buvo pateiktas ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) ekspertų. Remiantis tarptautine patirtimi, analogiškas atsakomybes turinčios Europos šalių institucijos veikia kaip Vyriausybei ar už mokslo politiką atsakingai ministerijai pavaldžios struktūros. Išnagrinėjus 14 užsienio šalių praktiką mokslo tarybos ar analogiškas atsakomybes turinčios institucijos pavaldžios Vyriausybei (5 šalyse) arba už mokslo politiką atsakingai ministerijai (9 šalyse), nė vienoje analizuotoje Europos valstybėje mokslo taryba ar analogiškas funkcijas turinti institucija nėra pavaldi Parlamentui.

LMT pavaldumas Lietuvos Respublikos Vyriausybei leistų operatyviau reaguoti į aplinkos pokyčius, būtų užtikrinamas kokybiškesnis paslaugų teikimas mokslo bendruomenei vieno langelio principu.

Įstatymo projekto nuostatos taip pat atitinka 2021 m. liepos 28 d. Europos Sąjungos Tarybos patvirtintą Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą („Naujos kartos Lietuva“), kuriame Lietuva įsipareigoja įsteigti mokslo politiką įgyvendinančią instituciją, kuri būtų pavaldi Lietuvos Respublikos Vyriausybei arba Ministerijai.

Planuojama Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu tvirtinamuose LMT nuostatuose papildyti LMT funkcijas ir LMT sutelkti visą mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) veiklos skatinimą mokslo ir studijų institucijose, priemonės tyrėjų karjerai skatinti, mokslo ir studijų institucijų žinių perdavimo ir komercinimo, Lietuvos pareiškėjų dalyvavimo Europos Sąjungos bendrojoje mokslinių tyrimų ir inovacijų programoje bei skatinimo priemonės kitose tarptautinėse MTEP programose.

Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas ir jo pavaduotojai yra patvirtinti Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. XIII-1398 „Dėl Lietuvos mokslo tarybos pirmininko ir jo pavaduotojų patvirtinimo“ ir savo veiklą tęsia iki kadencijos pabaigos, t. y. iki 2023 m. birželio 30 d., kiti LMT nariai, kurie patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, tęs kadenciją iki jiems nustatytos kadencijos pabaigos.

Lietuvos Respublikos Seime įregistruotas Lietuvos Respublikos technologijų ir inovacijų įstatymo Nr. XIII-1414 2, 6, 7, 10, 11, 14, 15, 18, 19, 23, 25, 26 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas. Nustačius, kad valstybės technologijų ir inovacijų politiką įgyvendina viešoji įstaiga Inovacijų agentūra, biudžetinė įstaiga Mokslo, technologijų ir inovacijų agentūra (toliau – MITA) nebetenka įgaliojimų įgyvendinti valstybės technologijų ir inovacijų politikos. MITA buvo įsteigta 2010 metais, siekiant geriau koordinuoti ir įgyvendinti MTEP ir inovacijų politiką, skatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą ir sukurti inovacijoms palankią aplinką. Siekiant išvengti teisinio vakuomo ir užtikrinti MITA administruojamų priemonių įgyvendinimo tęstinumą, įgyvendinti turimus sutartinius įsipareigojimus (ypač aktualu ES struktūrinių fondų priemonių atveju) kaip lydintysis teisės akto projektas Lietuvos Respublikos Seime svarstomas Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 14, 18¹ ir 84 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, kuriuo numatomos Vyriausybės įgaliotos institucijos su mokslo ir studijų institucijų veiklos rezultatų kūrimu ir įveiklinimu susijusios funkcijos. Įstatymų projektų paketas svarstytas Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komiteto 2021-11-17 posėdyje (Nr. 106-P-44), kuriame įvertinus įstatymų projektus, atsižvelgiant į gautas LMT pastabas konstatuota, kad *„tam tikras laikinas Vyriausybės įgaliotos institucijos ir LMT funkcijų dubliavimas yra neišvengiamas, nes būtina užtikrinti MITA vykdytų funkcijų dalies (pagal ŠMSM valdymo sritį), susijusios su mokslo ir studijų politikos įgyvendinimu, kurios nuo 2022 m. perkeliamos „Vyriausybės įgaliotai institucijai“, turimų sutartinių įsipareigojimų tęstinumą, stebėseną ir kontrolę“*, bei pasisakyta, kad *„šis funkcijų dubliavimas turės būti sutvarkytas greitoje ateityje, kuomet bus atliekami Lietuvos mokslo tarybos stiprinimo darbai. Tai bus daroma stiprinant jos, kaip pagrindinės valstybės mokslo ir studijų politiką įgyvendinančios institucijos, vaidmenį“*.

Inicijuojami pokyčiai sudarytų sąlygas efektyvinti LMT valdymą ir supaprastinti, ir pagreitinti sprendimų priėmimo procesą, efektyvinti tarptautiškumo funkciją tikslingai sukuriant Europos Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų programos nacionalinių kontaktinių asmenų (NCP) biurą vienoje institucijoje, išplėsti priemonių administravimo atsakomybes, LMT administruojamos priemonės apimtų visus MTEP etapus, stiprinti LMT strateginę patariamąją funkciją, sustiprinti akademinės antreprenerystės kompetencijas.

Įstatymo projektu taip pat siūloma reglamentuoti išlaidų apmokėjimą iš valstybės biudžeto asmenims, kurie deleguojami atstovauti Lietuvai į Europos Sąjungos ir kitas tarptautines darbo grupes, komitetus, komisijas, susijusias su moksliniais tyrimais ir eksperimentine plėtra. Taip pat siūloma įteisinti galimybę skirti valstybės biudžeto lėšų Lietuvos universitetų rektorių konferencijos (konferencijų) (toliau – LURK), Lietuvos kolegijų direktorių konferencijos (konferencijų) (toliau – LKDK), Lietuvos mokslinių tyrimų institutų direktorių konferencijos

(konferencijų) veikloms, susijusioms su mokslo ir studijų sistemai keliamais tikslais, bei Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijai elektroninių mokslo ir studijų duomenų bazių atrankai ir prenumeratai. Lėšos LURK ir LKDK veikloms finansuoti bus skiriamos švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytoms pagrindinėms aukštojo mokslo tarptautiškumo, lituanistikos (baltistikos) plėtos užsienyje skatinimo kryptims, prioritetams ir priemonėms įgyvendinti. LURK dalyvauja Europos universitetų asociacijos (EUA) veiklose, atstovaudama Lietuvos universitetams, įgyvendina Seimo paskelbtų Lietuvos universiteto metų minėjimo ir Vyriausybės nutarimu patvirtinto Lietuvos universitetų metų minėjimo plano priemones (projektus), skirtas universitetų veikloms ir inovacijoms pristatyti. LKDK dalyvauja Europos aukštojo mokslo institucijų asociacijos (EURASHE) veiklose ir atstovauja Lietuvos kolegijoms. Kitais metais planuojama skirti lėšas Lietuvos universitetų rektorių konferencijai Lietuvos universitetų metų minėjimo 2022 m. plano priemonėms įgyvendinti ir Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijai elektroninių mokslo ir studijų duomenų bazių 2022 m. prenumeratos išlaidoms padengti.

Įstatymo projektas derintas su šiomis institucijomis: Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos mokslo taryba, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos universitetų rektorių konferencija, Lietuvos kolegijų direktorių konferencija, Lietuvos mokslinių tyrimų institutų direktorių konferencija. Finansų ministerija, Kultūros ministerija, Lietuvos universitetų rektorių konferencija pastabų neturėjo. Į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Lietuvos mokslo tarybos, Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos pastabas iš dalies atsižvelgta, dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta, teikiama derinimo pažyma. Lietuvos kolegijų direktorių konferencija, Lietuvos mokslinių tyrimų institutų direktorių konferencija pastabų nepateikė.

Teikiamas įstatymo projektas neprieštarauja Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programai, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, neprieštarauja Europos Sąjungos teisės aktams.

Įstatymo projektas skelbiamas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Įstatymo projektas neperkelia ir neįgyvendina Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų. Įstatymų projektai nėra notifikuotini Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Įstatymo projektas parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Priėmus teikiamo įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

Su visuomene konsultuojamasi Įstatymo projektą skelbiant Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

Projektą parengė Ministerijos Studijų, mokslo ir technologijų departamento (direktorė Laima Taparauskienė, tel. (8 5) 219 1176), Technologijų ir inovacijų skyrius (vedėja Zita Duchovskienė, tel. (8 5) 219 1220), Mokslo skyriaus (vedėjas Tadas Juknevičius tel. (8 5) 219 1174) vyriausioji specialistė Marina Pociūtė (tel. (8 5) 219 1210, el. paštas Marina.Pociute@smm.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 15, 73 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 24¹ straipsniu įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektas, 1 lapas.

2. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 15, 73 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 24¹ straipsniu įstatymo projektas, 3 lapai.

3. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 15, 73 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 24¹ straipsniu įstatymo projekto lyginamasis variantas, 3 lapai.

4. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 15, 73 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 24¹ straipsniu įstatymo projekto aiškinamasis raštas, 4 lapai.

5. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 15, 73 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 24¹ straipsniu įstatymo projekto derinimo pažyma, 6 lapai.

Švietimo, mokslo ir sporto ministrė

Jurgita Šiugždiniene